

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

VI. Vtrum hæc obligatio fidei explicitæ sit de iure diuino, vel humano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

fundamenta. Sic ergo Episcopus, si consuleretur, sciat viutorum doctorum sensum, & eorum fundamenta ponderare, poterit convenienter iudicium ferre: Quod autem in Conciliis Episcoporum suffragiis fidei controuersia definiantur, ratio iam contingit, cum non sit ita frequens Concilij Congregatio: quia tamen Episcopalis dignitas hoc ius secum affert, & quia docendi munus, & res fidei defendendi primario ad gradum Episcopalem spectat, oportet sane, ut si fieri possit, doctrina in iis reperitur maior: non ita tamen ut non possit hic defectus maioris doctrinae compensari aliis dotibus magis ad episcopale munus necessariis, habendo semper, ut dixi, prae oculis maius Ecclesiae bonum in ordine ad salutem spirituales animarum, ad quem potissimum finem omnibus praeficiuntur.

152

Quod verò spectat ad Parochos, & magistros, maior posset esse difficultas in hac doctrina circa res fidei determinanda: nam doctores citati eorundem fidei mysteriorum notitiam eis necessariam esse dicunt, quae omnibus explicare debent, solum ergo debent ex rebus fidei eas explicitè scire, quae omnibus explicitè etiam credenda sunt, cum eas solum omnes docere debeant. Ceterum ex eorundem Auctorum verbis colligi possunt differentiae peculiares inter obligationem Parochorum, & obligationem communem aliorum fidelium, & obligationem propriam Episcoporum. Prima differentia est, quoad intentionem, ut ita dicam, nam illos eosdem fidei articulos, quos alij fideles crasso modo credere debent, Parochus, & magister debet melius, & explicitius scire, ut possit eos aliis explicare, & quando in aliquo articulo, aut eius sensu errauerint, corrigere, ita Banes *dict. art. 8. conclusionem 3.* ante vltimum questum. Addit Coninch *n. 196.* debere Parochum hos articulos ita explicitè scire, ut difficultates, quae in iis communiter possunt hominibus plebeis occurrere, possit exponere: hoc enim videtur pertinere ad magistrum, & pastorem, qualis ipse est, saltem pro dubiis communibus: pro grauioribus autem potest ad Episcopum, qui est superior magister, recurrere, sicut & ipsi Episcopi pro grauioribus ad summum Pontificem, qui est supremus in terra magister, & Pastor, recurrere solent; quare Lorca *loco citato* dixit, hanc obligationem in pastoribus esse maiorem quoad intentionem, quia debent ita eam doctrinam callere, ut possint eam rudibus explicare. Secunda differentia esse potest etiam quoad extensionem: plura enim debet Parochus credere explicitè, & scire, quam eius subditi: quia debet scire, & posse explicare, quando, & qua ratione Sacramenta percipienda sint, & quis fructus ex eorum perceptione accipiat. Item qua ratione sacrum, atque diuina officia decenter audienda sint, aliaque similia, quae ad christiani hominis officium spectant. Ita Coninch *loco citato*. Ex quibus tamen aliqua ab ipsis etiam subditis necessariò scienda sunt, ut supra vidimus, aliqua tamen non semper, v. g. Sacramenta Confirmationis, extremae Vnctionis, Ordinis, & Matrimonij non sunt scienda sub peccato graui ab iis, qui ea non suscipiunt: Parochus verò debet ea omnia scire, ut possit opportuno tempore subditos docere, inò, & antequam necessitas urgeat, debet ea populo diebus festis explicare iuxta Tridentinum *sess. 5. cap. 2. de reform. & sess. 24. c. 4. de reform.* debet etiam Parochus scire ea omnia.

Card. de Lugo de Virtute Fidei diuinae.

nia, quae ad suum munus, & ad Sacramentorum administrationem, & alia similia spectant, quae notitia, ut constat subditis necessaria non est. Ab obligatione verò Episcoporum differt obligatio Parochi quoad intentionem quia parochus fidei articulos ita debet scire, ut possit eos populo explicare, & difficultates soluere, quae communiter plebeis occurrere possunt, ut dixit Coninch, cui addit Castro Palao supra citatus, ut possit aequalem rationem de iis reddere. Episcopus verò debet ita scire, ut possit etiam eorum fidem ab aduersariis oppugnantibus defendere, ut cum aliis dixerunt Banes & Coninch *locis citatis*, ad quod maior utique scientia exigitur, quam ad meram explicationem articuli. Quoad extensionem etiam differt, quia episcopus plura debet de mysteriis fidei, & de sacris Canonibus, & sanctionibus scire, quam Parochus, cum Episcopus sit magister, & Pastor superior, ad quem Pastores inferiores, tanquam ad communem magistrum in grauioribus dubiis debent recurrere, & qui errores parochorum debet corrigere, & eorum omnes, ac aliorum etiam fidelium spirituales causas definire, atque ideo magis vniuersalis, & extensa in eo proculdubio doctrina desideratur, quam in Parcho, cuius ex Officio Magister, & Pastor est.

SECTIO VI.

Utrum hac obligatio fidei explicita si de iure diuino, vel humano.

DE hoc agit breuiter Suarez in *praesenti dicta disp. 13. sect. 4. num. 13. & 14.* & concludit, praecceptum credendi ea, quorum fides explicita necessaria est necessitate medij, esse de iure diuino, v. g. credendi Deum esse, & esse remuneratorem, & mysterium Trinitatis, & Incarnationis: praecceptum verò credendi reliqua esse ecclesiasticum, & humanum. Prior pars constat facile, quia eo ipso, quod Deus constituat aliquod medium ut necessarium ad salutem, resultat, vel includitur obligatio medium illud adhibendi: ex eodem ergo iure diuino, quo fides illorum obiectorum constituta est à Deo, ut medium necessarium ad salutem oritur obligatio medium illud adhibendi. Posteriolem verò partem probat, quia non constat de aliquo immediato praeccepto diuino circa fidem explicitam aliorum obiectorum, & valde vltimum est, ut praeccepta diuina, quae generalius tradi solent, per Ecclesiam determinentur, vel quoad materiam, vel quoad tempus, vel quoad alias circumstantias, prout Apostoli videntur determinasse de facto hanc obligationem, quando symbolum composuerunt, & tradiderunt omnibus fidelibus: potuit tamen Ecclesia aliquid postea addere pro temporum varietate. Haec Suarez, in quibus supponere videtur, praecceptum latum fuisse à Christo de fide explicita non solum eorum obiectorum, quorum fides necessaria est necessitate medij, sed etiam aliorum indeterminatè, relicta ecclesiae potestate eiusmodi obiecta determinandi.

Haec doctrina difficilis est, quia ex ea sequi videtur, quod ecclesia potest auferre obligationem sciendi, aut credendi passionem, & resurrectionem Christi, & eius adyctum ad extremum iudicium:

G g quare

153
Sententia Patris Suarez.

Difficultas istius sententiae.

quare Atagon in *presenti quaest. 2. art. 6. dub. 2.* horum etiam fidem necessariam dicit esse, ex iure diuino, non verò fidem descensus Christi ad inferos, & communionis sanctorum, sed solum ex præcepto ecclesiastico.

154

Alij absque distinctione loquuntur de omnibus obiectis, quorum fides explicita exigitur, & dicunt eam necessariam esse ex iure diuino; ita Petrus de Ledesma, quem affert, & sequitur Sanchez *disto lib. 2. in decalog. c. 3. n. 13.* Bañes *dist. art. 8. dub. 2.* Azor *1. tom. lib. 8. c. 6. q. 4.* & Lorca in *presenti disp. 23. membr. 2. n. 25.* dicens, ecclesiam suam auctoritate nulli. præceptum statuere credendi, nec illud propriè loquendo confirmare, sed tantum hac in parte exponere, & declarare præceptum Dei. Bañes verò loquens de fide explicita necessaria in lege gratiæ, in *secunda conclusionem* expressè asserit, fidem explicitam omnium, quæ continentur in symbolo, esse necessariam ex præcepto diuino, atque etiam ex præcepto ecclesiastico. Denique Azor. *loco citato* distinguit præceptum discendi symbolum à præcepto credendi; hoc dicit esse diuinum, illud verò ecclesiasticum.

Distinguit
Azor præcep-
tum discen-
di symbolum
à præcepto
credendi.

155

Mihi hæc vltima distinctio non displicet, quia in primis non satis percipio, quomodo si hoc non esset præceptum diuinum, obligare posset Ecclesia ad actum internum fidei explicitæ circa hos articulos suppositæ sententiæ communi, quod Ecclesia non possit præcipere actus merè internos, qualis certè est assensus fidei internus, qui solus circa hos articulos præcipitur, quam difficultatem videtur voluisse præoccupare Suarez *ubi supra, n. 14.* dicens, licet Ecclesia non possit actus merè internos præcisè consideratos, ac per se præcipere, nihilominus posse illos præcipere, vel prohibere in ordine ad externos, quatenus isti externi ex interioribus oriri possunt, vel quatenus interni ad externos efficiendos necessarii sunt, & eadem ratione posse dirigere internos, aliquid in ordine ad illos præcipiendo, quod exterius exercendum est: & hoc, inquit, modo se gerit Ecclesia in hoc præcepto. Vnde in actu fidei duo distinguenda sunt. Vnum est, quod postquam materia fidei est proposita, credatur; & hoc semper spectat ad diuinum præceptum. Aliud est, ut habeatur notitia materiæ credendæ, & hoc est, quod Ecclesia potest præcipere, aut addere in hoc præcepto, nam quia hæc notitia per actus externos, & sensibiles comparatur, ideo sub Ecclesiastico præcepto cadere potest.

156

Hæc tamen omnia, si attentè examinentur, vel negant præceptum Ecclesiasticum de assensu interno fidei, & per consequens relinquunt solum præceptum diuinum, quod intendimus, vel certè non euadunt difficultatem. Fateamur enim, posse Ecclesiam præcipere actum internum necessariū ad actum externum, quem præcipit, prout de facto præcipiendo orationem vocalem, & externam, præcipit consequenter voluntatem, & intentionem orandi, sine qua prolatio vocum non esset oratio, & præcipiendo sacrificium, præcipit intentionem offerendi, sine qua actio externa non esset sacrificium & sic de alijs, ut dixi *disp. 15. de Penitentia sect. 6. n. 140.* Hæc autem ratio non procedit in casu nostro, cum Ecclesia non præcipiat aliquam actionem externam, ad quam sit necessarius assensus fidei explicitæ circa eos omnes articulos: nam si quam actionem eiusmodi præciperet, maximè professionem fidei externam;

hanc autem non præcipit explicitam de his articulis omnibus fidelibus vniuersaliter, sed aliquibus, ut constat, non potest ergo applicari ad hunc casum regula illa de præcepto actus interni consequenti propter præceptum actus externi, ad quem talis actus internus requiritur.

Vnde nec potuit etiam Ecclesia determinare quoad hanc partem præceptum fidei explicitæ, quod antea à Deo latum esset indeterminate, & determinandum ad Ecclesiam, quia hæc ipsa determinatio libera ad tales materias esset proculdubio actus iurisdictionis in Ecclesia, sicut nunc est præceptum confessionis, communionis sanctorum, & includeret præceptum aliquod ipsius Ecclesiæ, quod tamen esset de actu merè interno, ut videmus. Et per consequens Ecclesia in præcepto illo posset dispensare, & tollere obligationem credendi explicitè passionem, & resurrectionem Christi, quod certè absurdissimum esset. Similiter illud, quod idem Auditor addit, hanc fidem habere connexionem cum actu aliquo externo, quem Ecclesia potest præcipere, nimirum comparandi notitiam horum mysteriorum, nullo modo satisfacit: quia ad comparandam talem notitiam non est necessarius assensus fidei; nam licet hic assensus fieri non possit sine notitia comparata; potest tamen è contra comparari notitia sine assensu fidei consequenti, nec sufficit dependentia assensus fidei à notitia comparata, ut qui potest præcipere notitiam, possit etiam præcipere assensum, qui consequi potest aliquoquin quia meditatio mentalis circa mysteria passionis Christi haberi non potest sine notitia eorum mysteriorum, & quia gaudium de elemosina facta non potest haberi, nisi fiat elemosina, quam Ecclesia potest præcipere, poterit etiam ab eadem Ecclesia præcipi meditatio mentalis circa Christi Passionem, vel gaudium internum de elemosina facta, quod nemo concedet negans, posse ab Ecclesia præcipi actus merè internos.

Quod denique addit, Ecclesiam præcipere comparare notitiam, qua notitia proposita, statim ex præcepto ipso diuino oritur obligatio explicitæ credendi, difficultus est, neque enim tenetur homo elicere actus fidei explicitos circa omnes veritates, quas legit, vel audit esse de fide; aliqui qui legit scripturam, vel recitat eius lectiones in officio diuino, debent sub peccato elicere cōtinuō actus fidei explicitæ circa singula obiecta, quæ continud legit, quod esset intolerabile onus, & detereretur fideles à lectione sacræ scripturæ. Si ergo Ecclesia solum præcipiat notitiæ comparationem externam, & ibi sistat eius præceptum, nō est vnde consequatur obligatio habendi fidem internam explicitam circa ea, quæ continentur v.g. in symbolo, nisi eam fidem Deus præceperit, quod in eam præcepit in particulari, consequenter præcepit comparare notitiam eorum mysteriorum, sine qua notitia talis fides interna explicita haberi non poterat. Vnde eisdem argumentis reticere potest, quod dicebat Bañes *supra adductus*, hanc obligationem fidei explicitæ esse ex præcepto diuino atque etiam Ecclesiastico humano: neque enim potest Ecclesia actus merè internos præcipere, etiam si iidem actus præcepto naturali, vel diuino debiti essent: per hoc enim quod aliunde debiti sunt, non fiunt magis sensibiles, & per consequens non magis subsunt iurisdictioni visibili ecclesiæ, si semel concedatur eū cōmuni sententiæ actus merè internos nō posse ab ecclesia præcipi.

Fateendum

159

Statendum ergo est cum Sanchez, & aliis supra adductis hanc obligationem fidei explicitæ circa hæc obiecta provenire solum ex præcepto divino licet obligatio notitiæ, quæ per actus externos comparatur, possit etiam provenire ex præcepto ecclesiastico. Quare ecclesia proponens symboli declaravit quidem, & proposuit compendiosè ea, quæ ex divino præcepto quilibet fidelis scire debeat explicitè, & credere. Nam Christus ipse Apostolis præcepit prædicare omnibus & communicare notitiam Evangelij verbis illis Marc. ult. *Prædicate Evangelium omni creatura*: quare omnibus etiam præcepta fuit auditio, & fides eiusdem evangelij, ut significant verba sequentia: *qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvum erit: qui vero non crediderit, condemnabitur*. Sicut ergo verbis præcedentibus non imponitur magistris obligatio docendi, & prædicandi totum evangelium, & singulas eius partes in particulari, sed præcipua capita, & eius substantiam: sic in verbis sequentibus non imponitur obligatio auditoribus audiendi, & credendi explicitè totum evangelium & singulas eius partes: sed ea, quæ pertinent ad substantiam evangelij. Quia verò dubitare aliqui poterant, quæ essent præcipua capita, & ad substantiam evangelij spectantia, quæ ab omnibus explicitè deberent teneri: ideo Apostoli divino instinctu composuerunt symbolum fidei, quod ea capita complecteretur, ut in superioribus visum est.

160

Ratio autem à priori huius obligationis fundatur in iis quæ diximus supra sect. 2. nimirum, quia is, qui alicui determinatè loquitur, & dicit aliquid determinatum, eo ipso exigit ab eo attentionem, & fidem: hoc enim ei loquitur, ut faciat eum venire in notitiam suæ mentis, siue ut suam mentem ei communicet. Tenentur ergo omnes attendere, & credere explicitè Deo aliquid determinatum eis manifestanti, & dicenti. Cum ergo Deus Evangelij doctrinam ad hunc finem revelaverit, ut ad omnium hominum notitiam veniat, & ita Apostolis, & eorum successoribus mandaverit, & commiserit, ut eam doctrinam omnibus ex ipsius Dei nomine proponant, quod saltem quoad substantiam doctrinæ, & præcipua capita intelligi debet; consequens est ut ab omnibus auditum, attentionem, & fidem explicitam eiusdem doctrinæ quoad substantiam debent exigere, & per consequens hæc obligatio ex iure divino oriatur, quod in tali loquutionis divinæ genere imbibitum est, ut citato loco explicuimus.

161

inferuntur
omnibus.

Vnde inferuntur Primò, ex eodem divino præcepto provenire obligationem sciendi, & credendi explicitè non solum ea, quæ in symbolo continentur, sed etiam alia, quæ supra diximus debere explicitè credi, ut mysterium Eucharistiæ baptismum, Sacramentum Penitentiae, decalogum, & si quæ sunt alia. Nam de iis omnibus procedit eadem ratio, quod nimirum obligatio illa assensus fidei explicitæ non possit provenire ex præcepto humano Ecclesiastico, cuius materia non potest per se esse actus merè internus; & quod hæc omnia revelaverit Deus, ut determinatè, & explicitè sciantur, & credantur à fidelibus; quare talis loquutio Dei eo ipso exigit à fidelibus, auditum, attentionem, & fidem explicitam ad ea omnia, quæ tali modo revelata sunt: si quæ verò sunt in symbolo, vel in aliis omnibus, quæ propter materiam parvitatem, vel quia sunt circumstantiæ accidentales non obligat ad fidem

Card. de Lugo, de virtute fidei divinæ.

explicitam sub peccato gravi, de quibus in particulari actum est supra, ea omnia neque etiam ex præcepto Ecclesiastico inducent obligationem gravem ad actum fidei explicitæ.

162

Inferuntur secundò, ex eodem divino præcepto provenire obligationem, peculiarem fidei explicitæ, quæ licet non sit omnibus fidelibus communis, aliquibus tamen in particulari inest, prout supra diximus eos, qui volunt recipere sacramentum confirmationis, extremæ unctionis, Ordinis, vel matrimonij, debere habere fidem explicitam circa hæc sacramenta. Quod idem dicendum videtur de obligatione, quam habent Episcopi, Prælati, Parochi, & alij, quibus ex officio competit alios docere, de quibus supra diximus debere plura explicitè scire, & credere. Ratio autem est eadem cum proportionem debita applicata, quia hæc etiam obiecta Deus revelavit; & licet non revelaverit determinatè ad hoc, ut singuli fideles ea explicitè scire deberent, sed tamen revelavit ad hoc, ut eorum obiectorum fides explicita in Ecclesia conservaretur saltem penes eos, quibus eorum notitia explicita ad sua munera obeunda necessaria esset, vel qui ex officio debent reliquos hæc docere, quando opportunitas, & necessitas occurrat; ergo Deus ad hoc ea obiecta revelavit, ut mentem suam explicitè iis saltem personis communicaret, & per consequens ab iis saltem personis exigit auditum attentionem, & fidem explicitam circa ea etiam obiecta, sicut ab aliis omnibus exigit circa obiecta substantialia, & præcipua capita Christianæ religionis.

163

Inferuntur tertio, non omnia, quæ Christianus debet scire, debere eum credere fide explicita: nam debet scire præcepta Ecclesiæ, quæ tamen Deus non revelavit, sed Ecclesia imposuit, & ideo sufficit alia notitia humana horum præceptorum, sicut haberi solet de aliis legibus, & præceptis humanis item iudex scire debet leges, iuxta quas debet iudicare, & confessarius censuras, & casus reservatos, & unusquisque leges, & obligationes sui officij, quæ non debet credere fide divina explicita, ut constat.

164

Dubitari potest, an sicut diximus, præcepta decalogi & alia etiam, quæ ad aliquos in particulari spectant, debere, vel ab omnibus, vel ab iis, ad quos spectant, fide explicita cognosci, sic etiam dicendum sit de omnibus aliis, quorum malitia, vel prohibitio ex sacris litteris, vel fidei doctrina constat, licet vel non continentur, vel non ita explicitè in decalogo v.g. quod pollutio, seu molities voluntaria sit peccatum mortale, vel alia eiusmodi. P. Granado in præfati dist. tract. 10. dist. 3. n. 14. dicit ea, quæ non sunt ex mysteriis fidei, sed pertinent ad proprium statum, non esse necessarium, quod credantur actu fidei divinæ, sed sufficere, ut cognoscantur ea certitudine etià naturali, quæ satis sit, ut rectè quis satisfaciat muneri suo. Mysteria verò Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiæ, & similia debere credi fide divina. Vbi de Decalogi præceptis nihil dicit, sed magis videtur inclinare, ut nec de his requiratur assensus fidei, non enim apparet, cur magis eam obligationem debeamus credere fide explicita divinam quàm alia præcepta, quæ Deus nobis imposuit & revelavit ad nostrum statum.

Alij tamen actum fidei explicitæ circa præcepta decalogi exigunt, ita Suarez in præfati dist. dist. 13, sect. 4. num. 11. in fine his verbis: *Vnde sine dubio dicendum est, explicitam fidem & cognitionem*

G g 2

gnitio

gnitionem præceptorum decalogi ex præcepto necessariam esse. Hurtado etiam in præfati dicta disp. 44. §. 13. dicit, teneri singulos credere decem præcepta decalogi. Verum cum statim addat, & quinque Ecclesiæ, non constat, an loquatur de fide diuinæ, cum quinque Ecclesiæ præcepta non sint à Deo reuelata. Clarius videtur loqui Lorca dicta disp. 23. membr. 1. n. 19. vbi cum de præcepto fidei explicitè agat, dicit, necessarium esse cognoscere, & credere decalogum, & præcepta communia omnibus. Alij tamen non explicant obligationem credendi per actum fidei diuinæ circa decalogum, sed dicunt esse obligationem sciendi præcepta decalogi. Sic loquitur Sanchez dict. c. 3. n. 10. Azor. tom. 1. lib. 8. c. 7. q. 5. dicens sufficere, si rusticus rogatus, an furtum, periurium, &c. licita sint, respondeat, non esse licita, quia suapte natura sunt mala, & sic cætera sciat, eodem modo loquitur Coninch. dicta disput. 14. dub. 10. n. 193. & Valentia disp. 1. q. 2. puncto 5.

166

Ego iuxta ea, quæ dixi dicta sect. 2. distinguendum puto: aliqua enim præcepta sunt naturalia, quæ Deus in sacris litteris non solum reuelauit; manifestando eorum obiecta naturali iure esse debita, vel prohibita, sed etiam denuo præcepto suo corroboraui, quod præceptum omnibus intimari voluit, qualia fuerunt præcepta decalogi, quæ Deus lege communi denuo lata promulgauit: alia verò sunt quorum obligatio in diuinis litteris inuenitur reuelata, non per modum præcepti denuo additi, sed per modum doctrinæ, prout in epistolis Pauli Apostoli inueniuntur commemorata cum detestatione aliqua peccata contra legem naturæ, vt fideles ab iis caueant. Quamuis ergo de præceptis prioris generis concedatur debere ea credi per actum fidei explicitæ ob rationem dicta sect. 2. assignatam, non est tamen necesse id etiam concedere de præceptis generis posterioris. Et quidem si semel ea obligatio concedatur circa præcepta Decalogi, & aliqua omnibus fidelibus communica, non video cur non debeat idem dici de præceptis non communibus, sed spectantibus ad aliquos fideles in particulari, vt ab his saltem debeant etiam fide diuinæ credi. Na sicut reuelatio Dei de præcepto communi ordinata ad omnes fideles, vt iis ex parte Dei tale præceptum intimetur, exigit ab omnibus fidelibus auditum, attentionem, & fidem illius præcepti, quia Deus illis omnibus determinatè loquitur, & vult ab omnibus illis audiri; ita præceptum à Deo latum pro aliquo hominum genere, vt ab iis obseruetur, & illis intimetur, exigit ab illis similiter auditum, attentionem & fidem talis præcepti. Alia verò est ratio de præceptis secundi generis, quæ in Scriptura solum commemorata inueniuntur, & non lata, sed supposita: nam tunc eorum obligatio narratur solum ibi, sicut alia, quæ in eadem Scriptura ad instructionem, & abundantiam doctrinæ narrantur: non tamen videtur eorum notitia ex eo præcisè capite, quod in Scriptura contineatur, specialiter obligare, sed solum quatenus præceptum quoduis naturale obligat ad sui notitiam, vt possit obseruari. Cum enim tunc Deus non vtatur verbis præcipiendi, aut promulgandi legem, quæ subditis intimetur, sed solum se gerat, vt magister docens subditos ea, quæ aliunde ipsi scire debebant, & hoc ad maiorem doctrinæ abundantiam; non videtur tunc obligare singulos, vt attendant & audiant, sicut non obligat in alijs, quæ in ea-

dem Scriptura narrantur, Et hæc sufficiunt de obligatione ad actum internum fidei. Nunc dicamus de eius actu externo, qui est confessio, seu professio externa eiusdem fidei.

DISPUTATIO XIV.

De actu externo, seu de confessione fidei externa, & eius obligatione.

- SECTIO I. An, & quomodo confessio externa fidei sit actus fidei.
- II. Quale sit præceptum non negandi exterius fidem.
 - III. An circa negationem externam fidei in re parui momenti possit dari peccatum veniale.
 - IV. Quale sit præceptum affirmatiuum confessionis fidei.
 - V. De visu vestitus, actionum, rituum, ciborum, & aliorum quæ propria sunt infidelibus, an, & quomodo sit contra virtutem fidei.

ostquam egimus de actu interno fidei, tam quoad intellectum, quam quoad voluntatem, sequitur, vt de eius actu externo dicamus: de quo in primis videndum est, an, & quo sensu sit actus fidei, deinde, quando, & quomodo sit sub præcepto, in quo puncto quàmplures, & grauissimæ quæstiones morales comprehenduntur.

SECTIO I.

An, & quomodo confessio externa fidei sit actus fidei.

Affirmant communiter Theologi, confessionem fidei externam esse actum fidei, cum S. Thoma in præfati q. 3. art. 1. Quæ conclusio probari potest à contrario: quia negatio fidei externa est propriè actus infidelitatis, & aduersatur fidei, & punitur ab ecclesiæ penis & censuris tanquam peccatum commissum contra fidem: ergo fides ipsa prohibens infidelitatem prohibet negationem externam fidei, & inclinatur ad eiusdem fidei confessionem externam.

Cæterum hæc communis doctrina difficultatem habet non exiguam. Difficile enim est explicare, quomodo confessio fidei externa oriatur à virtute fidei tanquam eius actus, nam in primis non videtur esse posse actum fidei elicitorum, cum habitus fidei non concurrat immediatè ad loquutionem externam, sed potentia motiva hominis neque etiam videtur posse esse actum imperatum à fide, quia assensus fidei est in intellectu, & non habet pro obiecto loquutionem externam, sed mysterium creditum, vnde non potest loquutionem imperare: Tum quia intellectus non imperat immediatè actus potentiarum exteriorum, sed voluntas, vt suppono: tum etiam, quia dicto, quod